

Αυτές είναι οι συχνότερες μαθησιακές δυσκολίες:

Αν το παιδί κατά τη διάρκεια της Α΄ Δημοτικού παρουσιάσει προβλήματα, οι γονείς θα πρέπει να εξετάσουν και να αρχίσουν να αναρωτιούνται αν αυτά σχετίζονται με την ωρίμανση του παιδιού ή υπάρχουν ενδείξεις κάποιας μαθησιακής δυσκολίας. Προς το τέλος της Α΄ με αρχή της Β΄ Δημοτικού, ένα παιδί μπορεί να εμφανίσει τα πρώτα συμπτώματα δυσλεξίας ή άλλης μαθησιακής δυσκολίας. Οι πρώτες ενδείξεις είναι συνήθως ότι παρουσιάζει δυσκολία με την εκμάθηση της Ανάγνωσης και της Γραφής, προσθέτει ή αφαιρεί γράμματα σε λέξεις ή παραλείπει ολόκληρες λέξεις διαβάζει ή γράφει, έχει προβλήματα στο να μάθει να λέει την ώρα, γράφει πολύ αργά και δεν προλαβαίνει ολοκληρώσει τις εργασίες του μαζί με τα άλλα παιδιά στην τάξη. Αυτό δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι το παιδί δεν είναι έξυπνο. Τα παιδιά με ειδικές **μαθησιακές δυσκολίες** διαθέτουν νοημοσύνη μέσου όρου και πάνω, αλλά απλώς έχουν μια ειδική δυσκολία σε κάποιο νοητικό τομέα. Αυτό είναι κάτι που μπορεί να το διαγνώσει ένας ειδικός σχολικός ψυχολόγος. Οι μαθησιακές δυσκολίες δεν έχουν σχέση με τη νοημοσύνη ενός παιδιού. Οφείλονται σε μια διαφορετική λειτουργία του εγκεφάλου, η οποία επηρεάζει τη λήψη και την επεξεργασία μιας πληροφορίας. Τα παιδιά που παρουσιάζουν τέτοιες ιδιαιτερότητες απλά βλέπουν, ακούν και αντιλαμβάνονται τα πράγματα με διαφορετικό τρόπο. Συνήθως οι γονείς, όταν ανακαλύψουν ότι κάτι δεν πάει καλά στην ανάπτυξη του παιδιού τους, νιώθουν άβολα και αμήχανα. Είναι άσκοπο να το πιέζετε, αφού δεν μπορεί να προσπαθήσει περισσότερο ή να συγκεντρωθεί από μόνο του, αν δεν του δείξετε τον κατάλληλο τρόπο για να το πετύχει. Να θυμάστε ότι ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφερόμαστε εμείς, έχει περισσότερη επίδραση στην εξέλιξη του παιδιού από όσο φανταζόμαστε.

Οι πιο συνηθισμένες μαθησιακές δυσκολίες

ΔΥΣΛΕΞΙΑ

Είναι η εξελικτική δυσκολία στην επεξεργασία του γραπτού λόγου και κατά συνέπεια δυσκολία στην ανάγνωση, δυσανάλογα επίμονη προς την ηλικία και το νοητικό δυναμικό του μαθητή, και επίσης επίμονη αδυναμία στην εκμάθηση της ορθογραφίας των λέξεων. Σε πολλές περιπτώσεις, η δυσλεξία φαίνεται να κληρονομείται. Δεν είναι ασθένεια, αλλά μια διαφορετικότητα στη δομή του εγκεφάλου, η οποία χρειάζεται ένα διαφορετικό τρόπο διδασκαλίας. Τα άτομα με **δυσλεξία** είναι χαρισματικά και πολύ παραγωγικά.

Τα σημάδια

- Δυσκολίες στην ανάγνωση (αργός ρυθμός ανάγνωσης, διστακτική και συλλαβική ανάγνωση, λάθη σε επίπεδο σύγχυσης βασικών αντιστοιχιών ήχων και γραπτών συμβόλων, λάθη με οπτικές ομοιότητες γραμμάτων, παράλειψη, αντικατάσταση, αντιμετάθεση γραμμάτων, συλλαβών ή και λέξεων, ελλιπής κατανόηση του κειμένου, χάσιμο της σειράς του βιβλίου).

- Δυσκολίες στη γραφή (πολλά ορθογραφικά λάθη, παραλείψεις, προσθήσεις, αντιμεταθέσεις, αντικαταστάσεις γραμμάτων, συλλαβών & λέξεων, κακογραφία, ακαταστασία, μουντζούρες στο γραπτό, αδικαιολόγητα κενά, κατάργηση των διαστημάτων, απουσία σημείων στίξης, απουσία κεφαλαίων ή παρεμβολή τους ανάμεσα στα πεζά).

- Δυσκολίες στα μαθηματικά (προβλήματα στην άμεση μνήμη, όταν ενασχολούνται με αριθμητικές πράξεις, απώλεια θέσης ή σειράς στην πρόσθεση στηλών με αριθμούς, δυσκολία εκμάθησης της προπαίδειας).

Ο δυσλεξικός μαθητής...

...Έχει μέση μέχρι πολύ υψηλή νοημοσύνη, που χαρακτηρίζει όλες τις πλευρές της καθημερινής του ζωής.

...Σύμφωνα με τη συμπεριφορά του στο σχολείο και στο σπίτι, δείχνει πως είναι πολύ πιο έξυπνος και δημιουργικός από ο, τι φανερώνει η επίδοσή του στην ανάγνωση, τη γραφή και μερικές φορές την αριθμητική.

...Είναι συνήθως το παρεξηγημένο παιδί, που χαρακτηρίζεται συχνά ως τεμπέλικο, ανυπάκουο, αδιάφορο για σχολική μάθηση και ίσως ως «επαναστάτης» της τάξης.

ΔΥΣΑΡΙΘΜΗΣΙΑ

Είναι η δυσκολία στην εκμάθηση των μαθηματικών εννοιών και δεξιοτήτων, παρά την απουσία εμφανούς διαταραχής, όπως κάποιο σύνδρομο ή νοητική υστέρηση. Η δυσαριθμησία μπορεί να είναι: α) αναπτυξιακή ή εξελικτική β) επίκτητη. Στην πρώτη περίπτωση, αναφερόμαστε σε άτομα σχολικής ηλικίας (μαθητές) που για πρώτη φορά έρχονται σε επαφή και αποκτούν μαθηματικές γνώσεις και δεξιότητες. Η δεύτερη αφορά άτομα που έχουν μάθει μαθηματικά, αλλά αργότερα, κατά την παιδική/εφηβική ή συχνότερα ενήλικη ζωή τους, χάνουν αυτή την ικανότητά τους, κάτι που οφείλεται σε μια επίκτητη διαταραχή που συνδέεται με κάποια βλάβη στον εγκέφαλο. Ο όρος «αναπτυξιακή» σημαίνει απλώς ότι το παιδί δεν αποκτά εύκολα μαθηματικές γνώσεις και δεξιότητες, και το πρόβλημα συνδέεται με την ποιότητα της αρχικής του μάθησης.

Τα σημάδια

- Δυσκολίες στην τέλεση απλών μαθηματικών πράξεων (εμμονή στο μέτρημα με δάχτυλα, μεγάλο διάστημα περισυλλογής) και στην αντίληψη ποσοτήτων και μεγεθών.
- Αδυναμία προσανατολισμού και συσχετισμών στα «αριθμητικά διαστήματα»: 1-100, 1-1000 κλπ.
- Αδυναμία συγκράτησης πρόσφατων μαθηματικών θεμάτων και εννοιών, παρ' όλη την επανάληψη.
 - Δυσκολίες στην αφαίρεση και στη διαίρεση, περισσότερο από ο, τι στην πρόσθεση.
 - Δυσκολίες προσανατολισμού στο χώρο, σύγχυση των εννοιών «δεξιά» και «αριστερά».
- Μνήμη μικρής διάρκειας σε πρόσφατες μαθηματικές έννοιες, προπαίδια κ. α.
 - Μη επιθυμητά αποτελέσματα με την εξάσκηση και τη μελέτη.
- Δυσκολία στην επιλογή των απαραίτητων πράξεων για τη σωστή επίλυση προβλημάτων.

ΔΥΣΓΡΑΦΙΑ είναι μια νευρολογική διαταραχή, που χαρακτηρίζεται από δυσκολίες στη γραφή, με παραμορφώσεις ή λάθη. Τα παιδιά με αυτή τη διαταραχή σχηματίζουν γράμματα με λάθος μέγεθος ή και κατεύθυνση ή γράφουν λανθασμένες και με ορθογραφικά σφάλματα λέξεις, παρά τις οδηγίες για το αντίθετο. Επίσης, είναι πιθανό να έχουν και άλλες δυσκολίες μαθησιακές, αλλά συνήθως δεν έχουν κοινωνικές δυσκολίες.

Τα σημάδια

- Ασκείται πολύ μεγάλη ή πολύ μικρή πίεση στο εργαλείο γραψίματος (μολύβι, πινέλο).
 - Τα γράμματα δεν τοποθετούνται πάνω στη γραμμή.
 - Τα γράμματα είναι δυσανάγνωστα.
 - Το γράψιμο είναι πολύ αργό.
- Το γράψιμο δεν κινείται οριζόντια, αλλά κλίνει προς τα πάνω ή προς τα κάτω.
 - Οι σειρές συγκλίνουν.
 - Τα διαστήματα μεταξύ των λέξεων είναι ανομοιογενή.
 - Το μέγεθος των γραμμάτων δεν είναι σταθερό.
 - Κάποια γράμματα δεν σχηματίζονται ολοκληρωμένα.
 - Το γράψιμο φαίνεται κοπιαστικό.

ΔΥΣΑΝΑΓΝΩΣΙΑ

Η αιτιολογία της δυσαναγνωσίας δεν είναι σαφής, όπως συμβαίνει και με την πλειοψηφία των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών. Τα αίτια της μπορεί να ποικίλλουν. Οι περισσότερες σύγχρονες έρευνες συμπεραίνουν ότι πρόκειται για πρόβλημα στην καταγραφή και επεξεργασία αυτού που βλέπουμε την ώρα της ανάγνωσης και μπορεί να επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως είναι το περιβάλλον ή το φως. Πρόκειται για ανικανότητα του εγκεφάλου να αποκωδικοποιήσει οπτικά ερεθίσματα του κειμένου. Άλλη παράμετρος που ενδεχομένως μπορεί να εμπλέκεται είναι η φωνολογική αποκωδικοποίηση των ήχων. Όπως και να έχει, είναι γεγονός ότι μπορούμε να υποψιαστούμε από πολύ μικρή ηλικία ότι το παιδί μας παρουσιάζει ανάλογη δυσκολία. Στην αντιμετώπιση του προβλήματος, καθοριστικό ρόλο παίζει η έγκαιρη και έγκυρη διάγνωση από το λογοθεραπευτή, που λύνει το πρόβλημα από τη ρίζα του. Έτσι, ανάλογα με το παιδί και το είδος της διαταραχής, η λύση μπορεί να είναι άμεση ή μακροχρόνια, εφόσον στην προκειμένη περίπτωση επιλεγεί και καθοριστεί το ιδανικό θεραπευτικό πρόγραμμα, προσαρμοσμένο στις ανάγκες του εκάστοτε μαθητή.

Τα σημάδια

- Δυσκολίες στην αποκωδικοποίηση (κομπιαστή ανάγνωση).
 - Λάθη (αντικαταστάσεις, παραλήψεις, αντιμεταθέσεις).
 - Αντικαταστάσεις λέξεων.

ΔΥΣΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Είναι μία από τις τρεις διαταραχές που απαρτίζουν την ομάδα των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών. Αφορά τη δυσκολία της γραφής, τόσο στο επίπεδο της λέξης όσο και στο επίπεδο της πρότασης και της σύνταξης γραπτής παραγράφου. Τα λάθη των παιδιών με δυσορθογραφία μπορούν να ταξινομηθούν σε επτά μεγάλες κατηγορίες:

1α. Λάθη στην τοποθέτηση των γραφημάτων στο χώρο

- Αντικατάσταση γραμμάτων από άλλα γειτονικών μορφών.
 - Διαφορετικά προσανατολισμένα (ε - 3, ρ - 9, δ - 2).
 - Γειτονικής μορφής (χ - γ).

1β. Αντιστροφές

- Αντιστροφή αρχικού φωνήεντος (αρ - Ρα).
- Αντιστροφές μέσα στη συλλαβή ή σε διαδοχικά σύμφωνα (τρία - τίρα).
 - Παράλειψη γραμμάτων ή συλλαβών.
 - Πρόσθεση γραμμάτων ή συλλαβών.
- Σύνδεση των λέξεων (της μαμάς του - της μαμάστου).

2. Φωνολογικά λάθη

- Αντικατάσταση άηχου ηχηρού φωνήματος.
- Απλοποίηση συμπλέγματος (βάφτισα - βάφισα).
 - Αφομοίωση (παγώνω - παγώγω).
 - Επένθεση (κλαίω - καλαίω).
- Παραποίηση φωνηέντων (πέντε - πέντα).

3. Λάθη χρήσης (ιστορική ορθογραφία) (ωραίος - ορέος, κοιμάμαι - κιμάμαι).

4. Λάθη στη χρήση διαφορετικών γραμμάτων ενός ίδιου ήχου (ευχαριστώ - εφχαριστώ, ευαίσθητος - εβαίσθητος).

5. Λάθη συμφωνίας γραμματικής κλίσης. Τα παιδιά με δυσορθογραφία μπορεί να γνωρίζουν τους γραμματικούς κανόνες, αλλά δεν μπορούν να τους εφαρμόσουν.

6. Αντικατάσταση λέξεων (γάτα - σκύλος).

7. Ομόηχες λέξεις (λίπη - λύπη - λείπει).

ΔΥΣΠΡΑΞΙΑ

Ο όρος αναφέρεται σε ειδική διαταραχή της περιοχής της ανάπτυξης των κινητικών δεξιοτήτων. Τα άτομα με δυσπραξία έχουν τη δυσκολία να σχεδιάσουν και να ολοκληρώσουν μια πράξη. Υπολογίζεται ότι περίπου το 6% των παιδιών εμφανίζει σημάδια δυσπραξίας, και το 70% αυτών είναι αγόρια. Η δυσπραξία μπορεί να επηρεάσει διαφορετικές περιοχές της λειτουργικότητας, που ποικίλλει ανάμεσα σε ένα απλό κινητικό έργο, όπως είναι η χειρονομία του χαιρετισμού, και σε περισσότερο περίπλοκα έργα, όπως είναι το πλύσιμο των δοντιών. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως, αν ένα παιδί παρουσιάζει τέτοιου είδους δυσκολίες, όπως αυτές που περιγράφονται παρακάτω, δεν είναι απαραίτητο να έχει δυσπραξία. Αν, όμως, ένα άτομο εμφανίζει δυσκολίες αυτού του τύπου, για αρκετό χρονικό διάστημα, επιβάλλεται η εξέτασή του από ειδικό, για να διερευνηθεί η πιθανότητα εμφάνισής της.

Τα σημάδια

- Η δυσπραξία προκαλεί δυσκολία στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών, τα οποία μπορεί να έχουν προβλήματα στις σχέσεις με τους συνομηλίκους τους. Μολονότι είναι έξυπνα, ωστόσο φαίνονται ανώριμα, και μερικά μπορεί να αναπτύξουν φοβίες και ψυχαναγκαστική συμπεριφορά.
- Οι δυσκολίες συντονισμού των κινήσεων δημιουργούν ιδιαίτερα προβλήματα στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής και σε άλλες αθλητικές δραστηριότητες.
- Οι δυσκολίες στη γραφή, όπως τα κακοσχηματισμένα γράμματα, το κράτημα του μολυβιού και το αργό γράψιμο, μπορεί να καταστήσουν τη σχολική εργασία απογοητευτική.

ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΠΡΟΣΟΧΗΣ & ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πολλά παιδιά, ιδιαίτερα στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, χαρακτηρίζονται από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς ζωηρά, υπερκινητικά, απρόσεκτα, δραστήρια ή ανυπάκουα. Αυτή η συμπεριφορά, αν και δυσκολεύει τη ζωή των γονέων και των δασκάλων, θεωρείται έως μια ηλικία φυσιολογική. Παρ' όλα αυτά, όμως, επιβαρύνουν την καθημερινή ζωή του παιδιού, καθώς και τη σχολική επίδοσή του. Τι γίνεται, όμως, όταν ένα παιδί δεν μπορεί να συγκεντρωθεί σχεδόν καθόλου στα μαθήματά του; Τι γίνεται, όταν δεν μπορεί να κάνει τις εργασίες του; Όταν δεν έχει την υπομονή να καθίσει σε ένα σημείο σχεδόν ποτέ; Τότε, πιθανόν το παιδί να πάσχει από Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ - Υ). Η διαταραχή αυτή είναι πολύ συχνή κυρίως στα αγόρια και τα χαρακτηριστικά της είναι τρία: η υπερκινητικότητα, η ελλειμματική προσοχή και η παρορμητικότητα.

Τα σημάδια

- Το παιδί είναι υπερβολικά δραστήριο σε σχέση με τα παιδιά της ηλικίας του, και είναι σχεδόν αδύνατο να παραμείνει ήρεμο.
- Είναι αφηρημένο και χάνει τα πράγματά του.
- Δεν έχει υπομονή να ακούσει οδηγίες.

Τρόποι αντιμετώπισης μαθησιακών δυσκολιών

Η έγκυρη αναγνώριση και συνειδητοποίηση από τους γονείς των ψυχολογικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών παραγόντων που εμπλέκονται στο πρόβλημα του παιδιού τους είναι το πιο σημαντικό εφόδιο στην προσπάθεια σχεδιασμού μιας αποτελεσματικής παρέμβασης, που κυρίως στοχεύει να ενισχύσει την αίσθηση ικανότητας, αντάρκειας και προσωπικού ελέγχου που έχει το παιδί για ο, τι αφορά τη ζωή του. Οι προσπάθειες, τόσο των γονιών όσο και των εκπαιδευτικών, θα πρέπει να έχουν ως γνώμονα και τελικό στόχο:

- Τη διαμόρφωση στο σπίτι και στο σχολείο ενός περιβάλλοντος όπου το παιδί όχι μόνο θα πετύχει, αλλά και **θα βιώσει αυτή του την επιτυχία ως αποτέλεσμα κυρίως των δικών του προσπαθειών και ικανοτήτων**. Για να συμβεί αυτό, πρέπει να ενδυναμώσουμε το παιδί και να ενισχύσουμε την αίσθηση ότι έχει το ίδιο προσωπικά τον έλεγχο και την ευθύνη για τη ζωή του. Οι γονείς δεν πρέπει να κάνουν εκείνοι τη «δουλειά» του παιδιού, αλλά να το βοηθήσουν να οργανώσει τις προσπάθειες και τις δυνάμεις του με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτύχει μόνο του το επιθυμητό αποτέλεσμα. Με αυτό τον τρόπο, επικοινωνούν στο παιδί την αποδοχή και την εκτίμησή τους, ενισχύουν την αυτοπεποίθησή του, βοηθούν στην εσωτερική του ηρεμία, το κινητοποιούν να πετύχει περισσότερα, ενώ ενθαρρύνουν την αυτονομία του.
- Τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ενισχύει την πεποίθηση στο παιδί ότι **τα λάθη και οι αποτυχίες δεν είναι μόνο αποδεκτά, αλλά και αναμενόμενα**, και πρέπει να τα βλέπουμε ως ευκαιρίες για μάθηση. Με άλλα λόγια, να επιδιώκουμε να πείσουμε τα παιδιά που είναι ευάλωτα σε αποτυχίες - πολλά εκ των οποίων νιώθουν ηττημένα και κουρασμένα μετά από χρόνια απογοητεύσεων και αποτυχιών - ότι οι αποτυχίες τους μπορεί να τα οδηγήσουν στην επιτυχία.
- Την επίτευξη ενός δημιουργικού διαλόγου με το παιδί, ο οποίος θα ενισχύσει το κριτικό του πνεύμα και την πληροφόρησή του σχετικά με τη χρήση αποτελεσματικών **«τεχνικών μάθησης»** και επικοινωνίας. Συναισθηματικές αντιδράσεις των γονιών, όπως ο θυμός, η γελοιοποίηση ή ο χλευασμός του παιδιού, πρέπει να αποφεύγονται. Ο γονιός δεν πρέπει να ξεχνά ότι το παιδί έχει πρόβλημα με τον έλεγχο της συμπεριφοράς του. Αντί να του πει: «Εάν προσπαθούσες περισσότερο,

θα τα πήγαινες καλύτερα...» ή «Εάν έδειχνες πιο συχνά την απαραίτητη προσοχή και δεν τεμπέλιαζες, θα είχες καλύτερες επιδόσεις στο σχολείο», θα ήταν πιο αποτελεσματικό να του πει: «Νομίζω ότι προσπαθείς, πιστεύω όμως ότι το πρόβλημα μπορεί να οφείλεται στο ότι οι τρόποι / τεχνικές που χρησιμοποιείς για να μάθεις δεν είναι οι καλύτερες δυνατές». Τέτοιου είδους σχόλια βοηθούν το παιδί να σκεφτεί, χωρίς να προκαλούν την επιθετικότητά του ή να ενισχύουν την άρνησή του.

Τα ειδικά τεστ

Υπάρχουν διάφορα τεστ, τα οποία εξετάζουν όλο το νοητικό προφίλ του παιδιού. Πώς σκέφτεται λεκτικά, πώς σκέφτεται πρακτικά, και ανάλογα με τις αντιδράσεις του ο ειδικός καταλαβαίνει αν έχει προβλήματα τα οποία χρειάζονται ειδική αντιμετώπιση και συμβουλεύει τους γονείς ακριβώς τι να κάνουν για να περιορίσουν τις συγκεκριμένες δυσκολίες. Οποσδήποτε, το να έχει ένα παιδί μια ειδική μαθησιακή δυσκολία δεν δείχνει κάποια μειονεξία, το αντίθετο μάλιστα, σημαίνει ότι έχει το χάρισμα να σκέφτεται με πολυδιάστατο τρόπο. Όπως, για παράδειγμα, ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι και ο Γουόλτ Ντίσνεϊ που ήταν δυσλεκτικοί. Όμως, συχνά οι γονείς, επειδή δεν γνωρίζουν πολλά, φοβούνται να το ερευνήσουν έγκαιρα και περιμένουν να το αντιμετωπίσουν όταν το παιδί τελειώνει το Δημοτικό και πάει στο Γυμνάσιο, όπου τότε είναι λίγο αργά.

Μαρίας Σκαπέρα (M. Ed. ψυχοπαιδαγωγός, εκπαιδευτική σύμβουλος).

- See more at: <http://www.imommy.gr/paidia/education/article/105/mathsiakes-dyskolies/#sthash.1SSe78hu.dpuf>

